# EFİ 2023

# ULUSLARARASI EKONOMİ FİNANS ve İŞLETME KONGRESİ

26-27 Mayıs 2023 / SİVAS

## BİLDİRİ ÖZETLERİ
## TAM METİN BİLDİRİLER

Editör
**Prof. Dr. Kıvanç Halil ARIÇ**

**SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ**

Uluslararası Ekonomi Finans ve İşletme Kongresi (EFİ-2023)
26-27 Mayıs 2023 / Sivas

**e-ISBN**
978-625-6497-04-7

**Yayın Yönetmeni**
Prof. Dr. Alim Yıldız

**Editör**
Prof. Dr. Kıvanç Halil Arıç

**Kapak ve İç Düzen**
Abdulkadir Kocatürk

**Baskı**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaası
Sertifika No: 40954

**Dağıtım**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Sivas 2023

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI NO: 268**

11/08/2023 Tarih ve 21 Numaralı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayın Kurulu Kararı ile 16/08/2023 Tarih ve 28 Toplantı Sayılı Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yönetim Kurulu Kararına istinaden basımı uygun görülmüştür.

Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının Türkiye Üzerindeki Etkilerinin Analizi
**Ahmet Turan Şahin** ..... 57

Feldstein-Horioka Hipotezinin Yükselen Ülke Ekonomilerde Test Edilmesi: Fourier Panel Eşbütünleşme Analizi
**Fatih Yeter** ..... 58

G-20 Ülkeleri Arasında İşsizlik Yakınsamasının Fourier Panel Birim Kök Testi İle İncelenmesi
**Ahmet Demiralp, İbrahim Sezer Belliler** ..... 59

Yapısal Sorunlar Çerçevesinde Türkiye'de Tarım Sektörü ve Gıda Arz Güvenliği Üzerine Bir İnceleme
**İlhan Eroğlu, Cansu Tuğba Cırıkcı** ..... 60

Sosyal Medya Pazarlamasının Tüketicilerin Demografik Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Nitel Bir Çalışma: Sivas İli Uygulaması
**Esma Karaca** ..... 61

Yeni Ürün Geliştirmede Pazarlama Stratejileri; Sivas İli Üretim Firması Derin Dondurucu Örneği
**Özgül Kip Karamercimek, Perizat Demirtaş** ..... 62

Döngüsel Ekonomi Kapsamında GSYİH ile Geri Dönüşüm İlişkisi: Seçili OECD Ülkeleri
**Duygu Yılmaz, İlhan Eroğlu** ..... 63

Göçmenlerin Sosyo - Ekonomik Entegrasyonu ve Girişimcilik Faaliyetleri: Sivas İli Örneği
**Yalçın Yalman, Sonnur Zerkinli** ..... 64

Türk Bankacılık Sektörünün 2022 Yılı Etkinlik Analizi
**Ahmet Turan Özhuy, Rüştü Yayar** ..... 66

Türkiye'de Çevresel Kuznets Eğrisinin Genişletilmiş Sınır Testi (AARDL) Yardımıyla Sınanması: 1970-2021 Dönemi
**Oğuzhan Demir, Kasım Uludağ, Dilek Özdemir** ..... 67

Türkiye'de Ekolojik Ayak İzi ile Ticari Dışa Açıklık İlişkisi
**Şaban Mustafa Ersungur, Elifnur Tığtepe** ..... 68

Değişken Kur Karşısında Türkiye'de Bankacılık Sektörü Bilanço İncelemesi
**Mert Malkoç, İlkay Şendeniz Yüncü** ..... 69

Türkiye'de Finans ve Bankacılık Alanında Sürdürülebilirlik Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi
**Ahmet Tunahan Akkaya, Merve Tuncay** ..... 70

Covid-19 Özelinde Ölüm Kaygısı ve Değişen Tüketici Davranışları
**Derya Fatma Biçer, Saniye Kavallı** ..... 71

Sürdürülebilir İşletmelerin Yeni Ürünleri Pazarlamada Tutundurma Faaliyetleri: Literatür Taraması
**Perizat Demirtaş, Özgül Kip Karamercimek** ..... 72

İktisadî Rasyonalitenin Evrimi Hakkında Bir Değerlendirme
**Mehmet Dinçaslan** ..... 73

AB'ye 2000 Sonrası Üye Olan Ülkelerin Ekonomik Performanslarının Değerlendirilmesi
**Yusuf Kahreman** ..... 74

Küreselleşme, Finansal Küreselleşme ve Türkiye Üzerindeki Etkisi
**Mevlüde Şeyda Karadağ** ..... 75

OECD Ülkelerinde Sosyal Harcamaların Ekonomik Büyümeye Etkisinin Ekonometrik Analizi
**Fatma Çelik Bayram, İlhan Eroğlu** ..... 76

## ONUR KURULU

| | |
|---|---|
| Prof. Dr. Alim YILDIZ | Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü |
| Prof. Dr. Hakan YEKBAŞ | Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektör Yardımcısı |

## DÜZENLEME KURULU

| | |
|---|---|
| Prof. Dr. Gülay ERCİNS (Dekan) | Kongre Başkanı |
| Prof. Dr. Kıvanç Halil ARIÇ | Düzenleme Kurulu Başkanı |
| Doç. Dr. Bünyamin DEMİRGİL | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Doç. Dr. Dilek ÖZDEMİR | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Doç. Dr. Dilek ŞAHİN | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Doç. Dr. İlkay NOYAN YALMAN | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Doç. Dr. Merve TUNCAY | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Doç. Dr. Yunus Emre BİROL | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Dr. Öğr. Üyesi Engin DURSUN | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Dr. Öğr. Üyesi Mualla AKÇADAĞ | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Arş. Gör. Ahmet Hakan DOĞAN | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Arş. Gör. Rabia ÖZAT | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Sara MOUJAHID | Düzenleme Kurulu Üyesi |
| Najibul KASHEM | Düzenleme Kurulu Üyesi |

# BİLİM KURULU

## EKONOMİ ALANI

Prof. Dr. Adem Doğan
Prof. Dr. Ahmet Uzun
Prof. Dr. Ali Koçyiğit
Prof. Dr. Ali Yılmaz Gündüz
Prof. Dr. Alper Aslan
Prof. Dr. Ayşe Meral Uzun
Prof. Dr. Burcu Yavuz Tiftikçigil
Prof. Dr. Ekrem Erdem
Prof. Dr. Erdinç Tutar
Prof. Dr. Ertuğrul Yıldırım
Prof. Dr. Eyyup Ecevit
Prof. Dr. Fehim Bakırcı
Prof. Dr. Fikret Çankaya
Prof. Dr. Halil Altıntaş
Prof. Dr. Hamdullah Nejat Basım
Prof. Dr. İbrahim Arslan
Prof. Dr. İhsan Erdem Sofracı
Prof. Dr. İlhan Eroğlu
Prof. Dr. İrfan Kalaycı
Prof. Dr. Kemal Türkcan
Prof. Dr. Kıvanç Halil Arıç
Prof. Dr. Levent Gökdemir
Prof. Dr. Mahmut Bilen
Prof. Dr. Mustafa Akal
Prof. Dr. Oğuz Öcal
Prof. Dr. Oğuzhan Türker
Prof. Dr. Osman Demir
Prof. Dr. Ötüken Senger
Prof. Dr. Rüştü Yayar
Prof. Dr. Seyfettin Artan
Prof. Dr. Tayfur Bayat
Prof. Dr. Yusuf Bayraktutan
Prof. Dr. Yüksel Bayraktar
Doç. Dr. Bünyamin Demirgil
Doç. Dr. Cüneyt Dumrul
Doç. Dr. Dilek Özdemir
Doç. Dr. Faruk Düşünceli
Doç. Dr. Fatma Fehime Aydın
Doç. Dr. Fatma Ünlü
Doç. Dr. Ferhat Pehlivanoğlu
Doç. Dr. Filiz Tutar
Doç. Dr. İbrahim Doğan
Doç. Dr. İlkay Noyan Yalman
Doç. Dr. İsmail Şentürk
Doç. Dr. Mehmet Songur
Doç. Dr. Mustafa Necati Çoban
Doç. Dr. Pınar Yardımcı
Doç. Dr. Radıca Bojičić
Doç. Dr. Selay Ilgaz Sümer
Doç. Dr. Serap Barış
Doç. Dr. Sıok Kun Sek
Doç. Dr. Süleyman Yurtkuran
Doç. Dr. Yunus Emre Birol
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Yazar
Dr. Öğr. Üyesi Duygu Yıldız Karakoç
Dr. Öğr. Üyesi Engin Dursun
Dr. Öğr. Üyesi Ivan Wallan Tertulıano
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sadık Aydın
Dr. Öğr. Üyesi Melike Dedeoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Merve Koşaroğlu
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Ercan Kılıç
Dr. Öğr. Üyesi Özgür Koçbulut
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Aytaç
Dr. Öğr. Üyesi Seda Köymen Özer
Dr. Öğr. Üyesi Sıtkı Selim Dolanay
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Kahreman
Dr. Aleksandra Tošović-Stevanović
Dr. Lorenza Alexandra Lorenzetti
Dr. Mohsen Ayyash
Dr. Nırı Martha Choji
Dr. Sanja Jelısavac Trošıć
Dr. Vladımır Rıstanović

# İktisadî Rasyonalitenin Evrimi Hakkında Bir Değerlendirme

**Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Dinçaslan** / *Karadeniz Teknik Üniversitesi*

**ÖZET**

Rasyonel iktisadî birey, yerleşik (ana akım) iktisat kapsamında kurgulanan iktisat teorileri ve bu teorilerden beslenerek geliştirilen iktisat politikaları için merkezî bir önem taşımaktadır. Duygusal tavırlar yerine mantıkî akıl yürütme yolunu ihtiyar eden bireylerin *mâkul* seçimleri ve tercihleri *rasyonel* olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte *rasyonalite*nin normatif ve betimleyici yönleriyle farklı biçimlerde tanımlandığı da bilinmektedir. Akılcı bireylerin, piyasalarda faaliyetlerde bulunurken fayda ve kâr düzeylerini azamî kılmaya çalışacakları varsayılmaktadır. Bunun için serbest girişim, serbest piyasa ve özel mülkiyet kurumlarının varlığı ve sıhhatli bir biçimde işlemesi gerekmektedir. Tam rekabet koşulları varsayımı altında serbest piyasanın, arz ve talep arasındaki muhtemel dengesizlikleri, rasyonel ve maksimizasyoncu bireyleri sayesinde dengeye götürecek eğilimlere sahip olduğu ileri sürülmektedir. İktisadın ana sorunu olarak kabul edilen kıtlıkla mücadelede, kurgusal düzlemde nispî de olsa en uygun ve etkin bir dengenin tesisi ise, bu davranışsal temele istinaden rasyonel iktisadî bireye havale edilmektedir. Böylelikle yerleşik iktisadın ana damarı olan iktisadî liberalizmin kurgusal iktisadî insanı (homo economicus) belirgin bir hâl almaktadır. Doğal hukuk, akılcılık, faydacılık ve hazcılık akımları ile yakından bağlantılı olan bu iktisadî insan ve piyasa tasvirine, sonradan deneycilik, olguculuk, pragmatizm, araçsalcılık ve işlemselcilik gibi düşünce akımları da katkılarda bulunmuştur. Buradan hareketle kurgulanan iktisat teorileri ile iktisadî olgular ve meseleler açıklanmaya çalışılmıştır. Kısacası rasyonalite kavramı merkezinde cereyan eden tartışmaların iktisada yansımaları, bildirinin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bildirinin amacı ise iktisadî rasyonalitenin evrimini kavramsal temelleriyle değerlendirmekten ibarettir. Değerlendirmenin bir bildiri ölçeğinde etraflıca yapılamayacağı açıktır. Bu doğrultuda iktisat teorilerinin rasyonalitesine temel teşkil eden fikirlerin ve kavramların tanımlarına ve tasnifine ana hatlarıyla yer verilecektir.

***Anahtar Kelimeler:*** *Rasyonalite, İktisadi Rasyonalizm, Sınırlı Rasyonellik*